

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2006, sp. zn. 29 Odo 296/2006, ECLI:CZ:NS:2006:29.ODO.296.2006.1

Číslo: 71/2007

Právní věta: Akciové společnosti, na kterou stát postupem podle zákona č. 92/1991 Sb. převedl svůj majetek bezúplatně, nenáleží nárok na slevu podle § 20 odst. 3 uvedeného zákona.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.10.2006

Spisová značka: 29 Odo 296/2006

Číslo rozhodnutí: 71

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Privatizace

Předpisy: § 20 odst. 3 předpisu č. 92/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 29. 9. 2004 zamítl žalobu, aby žalovaným bylo uloženo zaplatit žalobkyni částku 1 912 800 Kč s 21% úrokem specifikovaným ve výši i splatnosti jednotlivých dílčích částek (výrok I.), stanovil žalobkyni povinnost nahradit prvnímú žalovanému (Fondu národního majetku České republiky) náklady řízení (výrok II.), rozhodl, že žalobkyně a druhý žalovaný nemají vůči sobě právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.), zastavil řízení vůči třetímu žalovanému (jímž byl v řízení v prvním stupni Finanční úřad pro P. 9) a rozhodl, že žalobkyně a třetí žalovaný nemají vůči sobě právo na náhradu nákladů řízení.

Soud vycházel ze zjištění, že právní předchůdce žalobkyně, příspěvková organizace SVÚM, s. p., uzavřel dne 14. 6. 1993 s Ministerstvem hospodářství smlouvu, na základě které mu byla poskytnuta návratná bezúročná půjčka ve výši 1 750 000 Kč. Rozhodnutím Ministerstva pro správu národního majetku a privatizaci ze dne 29. 9. 1993 byla vyjmuta a převedena část majetku jmenovaného státního podniku specifikovaná v privatizačním projektu č. 22352, schváleném dne 20. 9. 1993 rozhodnutím Ministerstva pro správu národního majetku a jeho privatizaci ČR, na Fond národního majetku. V privatizačním projektu však nebyla uvedena vůči státnímu rozpočtu povinnost zaplacení bezúročné půjčky 1 750 000 Kč. Rozhodnutím ministra průmyslu a obchodu ČR ze dne 9. 12. 1993 byla vložena vyňatá část majetku SVÚM v P. do akciové společnosti. Stalo se tak s účinky ke dni vzniku společnosti, založené Fondem národního majetku zakladatelskou listinou ve formě notářského zápisu ze dne 3. 12. 1993 s tím, že základní jmění společnosti při jejím založení činí 174 873 000 Kč a toto jmění bude rozděleno na 173 473 akcií na majitele po 1000 Kč, 1399 ks zaměstnaneckých akcií na jméno a jednu akcii se zvláštním právem.

Soud posoudil uplatněný nárok podle ustanovení § 20 odst. 3 zákona č. 92/1991 Sb., o převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o velké privatizaci“), a dále se zabýval věcí především z hlediska vznesené námitky promlčení. Vyslovil názor, že citované ustanovení je speciálním ustanovením o odpovědnosti za právní vady. Dovodil, že žalobce nabyt základní jmění dne 3. 12. 1993 a dne 4. 12. 1993 začala běžet promlčecí doba podle § 398 obch. zák., která skončila 4. 12. 1997. Žalobkyně svůj nárok však uplatnila u soudu až 16. 12. 1998, takže jej pro promlčení nelze přiznat. Poukázal dále na skutečnost, že žalobkyně převzala základní jmění bezúplatně, a proto ve smyslu citovaného usnesení nemá nárok na slevu. Odpovědnost za vady je obecně založena na principu vyjádřeném v ustanovení § 499 obč. zák. a jedním z předpokladů odpovědnosti za vady je přenechání věci jinému za úplat. Vyslovil názor, že žalobkyně by se mohla domáhat náhrady škody podle obecných ustanovení, a uvedl, že u odpovědnosti za vady ve vztahu k náhradě škody jde o odlišné instituty, jak vyplývá z ustanovení § 210 (správně § 510) obč. zák. a § 440 obch. zák., která řeší souběh uplatnění odpovědnosti za vady a odpovědnosti za škodu. Uzavřel rovněž, že není důvodná námitka druhého žalovaného, podle které by se slevy měli domáhat akcionáři.

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 15. 4. 2005 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku ve věci samé, ve výroku o náhradě nákladů řízení mezi žalobkyní a prvním žalovaným a ve výroku o náhradě nákladů řízení mezi žalobkyní a druhým žalovaným, uložil žalobkyni zaplatit prvnímu žalovanému na nákladech odvolacího řízení částku 60 350 Kč a rozhodl, že žalobkyně a druhý žalovaný vzájemně nemají právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud uvedl, že podle ustanovení § 20 odst. 3 zákona o velké privatizaci může nabyvatel privatizovaného majetku uplatnit nárok na slevu ohledně závazků, které na něho přešly a nebyly zachyceny v účetnictví, a že tento nárok je koncipován jako nárok z odpovědnosti za právní vady vůči převodci privatizovaného majetku. Odpovědnost za vady nastává jen při úplatných závazkových vztazích, u bezúplatných závazkových vztahů není poskytována žádná protihodnota, ze které by bylo možno poskytnout slevu. Aplikace citovaného ustanovení je pojmově vyloučena u bezúplatných převodů privatizovaného majetku, tedy i u privatizace metodou transformace majetku do právní formy akciové společnosti. Pokud žalobkyně tvrdí, že splacením půjčky a zaplacením penále se snížil její majetek v důsledku postupu privatizujících orgánů a že ze stejného důvodu se snížila hodnota akcií jednotlivých akcionářů, uplatňuje v podstatě odpovědnost za škodu.

Odvolací soud odkázal na ustanovení § 118a odst. 2 o. s. ř. a dovodil, že zákon stojí na předvídatelnosti rozhodnutí a účastníci nesmějí být zaskočeni jiným právním posouzením soudu. Uvedl, že zamítá-li soud žalobu, pak v zamítavém rozhodnutí se skrývá závěr, že žalobkyní uplatněnému nároku na základě určitých skutkových okolností nelze podle hmotného práva vyhovět vůbec. Tedy dosavadní skutková tvrzení a důkazní návrhy účastníků mohou jiné právní kvalifikaci odpovídat, ale pouze za předpokladu, že i nově uvažovaná skutková podstata je hmotným právem konstruována na stejném okruhu právně významných skutečností. Nárok na slevu z odpovědnosti za vady ze závazkového práva je založen na tvrzení a prokázání existence platného závazkového vztahu, porušení povinnosti plnit řádně, výskytu vadného plnění a příčinné souvislosti mezi porušením povinnosti plnit řádně a vadným plněním. Nárok z odpovědnosti za škodu je založen na tvrzení a prokázání porušení právní povinnosti, škody a příčinné souvislosti mezi nimi. Jde o dva různé právní nároky s různým okruhem právně významných skutečností. Nebylo proto povinností soudů žalobkyni poučit podle § 118a odst. 2 o. s. ř. Odvolací soud se již nezabýval promlčením nároku maje takové posouzení za nadbytečné.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, s odkazem na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., s odůvodněním, že rozhodnutí spočívá (ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) na nesprávném právním posouzení věci. Zdůraznila, že zamítnutí žaloby soudem prvního stupně bylo postaveno jednak na údajném promlčení nároku, jednak na skutečnosti, že s ohledem na bezúplatný

převod privatizovaného majetku není dán nárok ve smyslu § 20 odst. 3 zákona o velké privatizaci. Odvolacímu soud pak vytkla, že v písemném vyhotovení rozsudku opomenul (s odkazem na nadbytečnost) problém promlčení, ačkoliv předsedkyně odvolacího senátu verbálně při odůvodnění rozsudku uvedla, že k promlčení nároku žalobkyně nedošlo a ani nemohlo dojít, neboť o závazku, z něhož žalobkyně uplatňuje slevu, nevěděla. O závazku se dověděla až v roce 1996, kdy byla zaplacen první splátka. Dovolatelka dále namítá, že není správný názor odvolacího soudu, že nelze uplatnit slevu podle § 20 odst. 3 zákona o velké privatizaci z důvodu, že majetek byl nabyt bezúplatně. Akcionáři za majetek zaplatili, lhostejno zda přímo nebo formou kupónové knížky. Poukazuje na rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 ve věci sp. zn. 23 C 138/98 a na rozhodnutí Městského soudu v Praze ve věci sp. zn. 20 Co 562/99, ve kterých oba soudy shodně uvedly, že „ani v případě privatizace formou vložení majetku do obchodní společnosti není vyloučen nárok podle § 20 odst. 3 zákona č. 92/1991.“

Podle názoru dovolatelky odvolací soud nesprávně interpretoval a použil rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 11 Cm 408/92, jakož i rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 645/2001](#). Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě řeší sice úplatný převod privatizovaného majetku, ale pro daný případ má význam z toho hlediska, že právo na slevu lze uplatňovat vždy, je-li rozpor mezi stavem účetním a stavem faktickým. Rozhodnutí Nejvyššího soudu řeší situaci podle § 20 odst. 2 zákona o velké privatizaci, nikoliv podle § 20 odst. 3 citovaného zákona, jak je tomu v daném případě. Na druhé straně se Nejvyšší soud dopouští chyby při interpretaci ustanovení § 20 odst. 2 zákona o velké privatizaci, kterou však přejal i pro § 20 odst. 3 tohoto zákona odvolací soud. Nejvyšší soud totiž uvádí, že část dotčeného ustanovení „nestanoví-li zvláštní předpis jinak“ je možno vysvětlit tak, že odkaz na zvláštní předpis by mohl být i odkazem na obchodní zákoník, a je tedy možno učinit závěr o možnosti požadovat slevu toliko v případech úplatné privatizace. Problém je v tom, že odkazem na zvláštní předpis se rozumí výslovný odkaz (5b), což v poznámkách pod čarou je odkaz na zákon o veřejných dražbách č. 26/2000 Sb. Jiným zvláštním předpisem proto není jiný než tento výslovně uvedený zákon o dražbách. Do zákona o velké privatizaci toto citované ustanovení bylo implantováno až právě v souvislosti s přijetím dražebního zákona v roce 2000, takže původní text ustanovení § 20 odst. 2 a 3 zákona o velké privatizaci byl bez odkazu. Majetek byl do akciové společnosti sice zdánlivě vložen bezúplatně, nicméně jeho akcionáři tím, že zjistí, že majetek obchodní společnosti je ve skutečnosti nižší, jsou na svých právech ochuzeni. Pokud by se ustanovení § 20 odst. 3 citovaného zákona vztahovalo jen na převody úplatné, nebylo by možno použít slovo „přechod“ na závazky, které přešly, ale navíc ani v souvislosti se závazky. Přechodem není jen úplatné nabytí majetku a sleva ohledně závazků nezachycených v účetnictví je namíste právě proto, že závazek se může projevit až po delší době. Ustanovení § 20 odst. 3 zákona o velké privatizaci se vztahuje na uskutečněnou privatizaci, lhostejno zda úplatnou či bezúplatnou. Proto dovolatelka navrhl, aby odvolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V průběhu odvolacího řízení byl Fond národního majetku České republiky zrušen (s účinností ke dni 1. 1. 2006, zákonem č. 178/2005 Sb.), do jeho práv a povinností vstoupil stát a jeho působnost přešla na Ministerstvo financí. Nejvyšší soud proto usnesením ze dne 26. 4. 2006, č. j. [29 Odo 296/2006-138](#), které nabylo právní moci 3. 5. 2006, rozhodl, že v řízení bude pokračováno na straně prvního žalovaného s Českou republikou, za kterou jedná Ministerstvo financí.

V průběhu odvolacího řízení ztratila dosavadní žalobkyně způsobilost být účastníkem řízení (k 1. 6. 2006), přičemž jejím procesním nástupcem se stala S. r., s. r. o., Nejvyšší soud proto ve smyslu § 107 odst. 1 a 3 o. s. ř. rozhodl usnesením ze dne 27. 9. 2006, č. j. [29 Odo 296/2006-167](#), které nabylo právní moci 9. 10. 2006, že v řízení bude jako se žalobkyní pokračováno s uvedenou obchodní společností, na kterou z důvodu univerzální sukcese přešla práva a závazky zaniklé žalobkyně včetně pohledávky, která je předmětem řízení o dovolání v této věci.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným dle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro řešení otázky, zda užití ustanovení § 20 odst. 3 zákona o velké privatizaci je pojmově vyloučeno u bezúplatných převodů majetku státu, včetně bezúplatného vkladu takového majetku do akciové společnosti. Tato otázka totiž dosud nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu beze zbytku vyřešena.

Co do řešení otázky promlčení nároku Nejvyšší soud naopak dovolání přípustným neshledal, když na závěru, že žalobou uplatněný nárok je promlčen, odvolací soud napadené rozhodnutí nezaložil a výslovně se v něm naopak vyjádřil, že promlčením nároku se pro nadbytečnost nezabýval.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

S přihlédnutím k době uskutečněné privatizace je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný výklad zákona o velké privatizaci ve znění zákonů č. 92/1992 Sb., č. 264/1992 Sb., č. 541/1992 Sb., č. 544/1992 Sb. a č. 210/1993 Sb. Polemika dovolatelky s významem obratu „nestanoví-li zvláštní zákon jinak 5b)“ v § 20 odst. 3 zákona o velké privatizaci a s tím souvisící kritika rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Odo 645/2001](#) (jež ovšem obstálo i v rovině ústavního přezkumu, když usnesením ze dne 1. 10. 2003, sp. zn. [IV. ÚS 164/03](#), Ústavní soud odmítl ústavní stížnost proti němu podanou) tedy není pro věc významná, jelikož v rozhodném znění uvedené ustanovení takový text neobsahovalo.

Podle ustanovení § 20 odst. 3 zákona o velké privatizaci v rozhodném znění nabyvatel může uplatnit nárok na slevu ohledně závazků, jež na něho přešly a nebyly zachyceny v účetnictví.

Pro právní posouzení věci je naopak podstatné, že privatizovaný majetek byl zakladatelem vložen do obchodní společnosti žalobkyně bez poskytnutí jakékoli protihodnoty ze strany této společnosti. Chybí tedy hodnota, ze které by bylo možno poskytnout slevu v případě, že převod privatizovaného majetku vykazoval vady. Tento závěr je podložen i použitím pojmu „sleva“, neboť je nepochybné, že smluvní straně lze slevu poskytnout jen z té částky, kterou ona je povinna zaplatit druhé smluvní straně. Závěr odvolacího soudu, že nelze poskytnout slevu podle ustanovení § 20 odst. 3 zákona o velké privatizaci v případě, že privatizovaný majetek byl vložen do obchodní společnosti bezúplatně, neboť neexistuje žádná hodnota, ze které by bylo možno slevu poskytnout, je správný.

Vzhledem k výše uvedenému dospěl dovolací soud k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné. Jelikož ze spisu se nepodávají ani vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), Nejvyšší soud dovolání bez jednání ve věci samé (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) jako nedůvodné zamítl (§ 243b odst. 2, věta před středníkem, o. s. ř.).